

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

UKRAJINSKÁ DIASPORA V ČESKÉ REPUBLICE

Ondřej MURAVECKÝ

© 2015 ČZU v Praze

SOUHRN

Diplomová práce řeší problematiku národnostních menšin, především pak vztahy mezi majoritní českou a minoritní ukrajinskou skupinou obyvatel v České republice. Ukrajinská národnostní menšina se na českém území objevuje již od roku 1921 a náhled českých občanů vůči ukrajinské menšině je stále negativní a odmítavý. Práce je rozdělena do dvou částí. První část je zaměřena na zhodnocení postavení ukrajinské národnostní menšiny v České republice. Druhá část práce analyzuje a hodnotí vzájemné vztahy mezi ukrajinskou a českou společností na základě dotazníkového šetření, které probíhalo prostřednictvím elektronického formuláře. Dotazníkového šetření se zúčastnili, jak čeští občané, tak i občané z Ukrajiny. Práce je ukončena zhodnocením dotazníkového šetření a jsou popsány návrhy a opatření, která by pomohla zlepšit vztahy mezi majoritní a minoritní skupinou obyvatel v České republice.

Klíčová slova: integrace, majorita, migrace, minorita, národnostní menšina, rasová diskriminace, Ukrajina, ukrajinská diaspora, ukrajinská menšina, xenofobie

CÍL A METODIKA PRÁCE

Diplomová práce je analýza situace národnostních menšin žijící v České republice. Především se práce zaměřuje na ukrajinskou národnostní menšinu žijící v České republice. Práce posuzuje vztahy mezi majoritní skupinou obyvatel a minoritní ukrajinskou skupinou obyvatel. Práce vychází z analýzy dat z databáze Českého statistického úřadu a Ministerstva vnitra České republiky. Dále významnými zdroji dat jsou data získaná z provedeného průzkumu veřejného mínění českého a ukrajinského obyvatelstva s cílem zjištění postojů českých občanů vůči ukrajinské menšině žijící v České republice a naopak. Před výzkumnou částí diplomové práce jsou stanoveny hypotézy, které jsou na základě dat získaných v dotazníkovém šetření a dat z Českého statistického úřadu či Ministerstva vnitra, potvrzeny či vyvráceny.

ÚVOD

Fenoménem celonárodního významu v dnešním globalizovaném světě je migrace obyvatelstva, která má zásadní politické, ekonomické a sociální dopady. Předkládaná diplomová práce je věnována ukrajinské minoritě žijící na území České republiky a jejím cílem je zhodnotit současný stav postavení ukrajinské menšiny v České republice.

Současná doba přispívá k neustálým xenofobním a rasovým podtextům, které mnohdy přerůstají až k fanatismu. Pravdivé přiznání nám pomůže ujasnit si, že mezi xenofobií a rasismem resp. rasovou nesnášenlivostí, je velice tenká hranice, která mnohdy není vidět a je zcela beztrestně překračována.

Nejpočetnější etnickou skupinou vyskytující se na území České republiky je ukrajinská národnostní menšina. K této národnostní menšině jsou nastavovány různé tváře od českého obyvatelstva. Jedni k této skupině přistupují jako k rovnocenné skupině obyvatel, druzí k nim zaujímají negativní postoj. Důvodů, proč se k této národnostní menšině čeští občané chovají xenofobně, je mnoho. Jedním z mnoha důvodů může být skutečnost, že Česká republika potažmo Československo bylo uzavřeno do roku 1989 od okolních států a tudíž se čeští občané nemuseli potýkat se současným stavem velkého výskytu minoritních etnických skupin. Dalším důvodem může být nedostatečná informovanost obou národností. Pro mnohé ukrajinské cizince vstup do České republiky není jednoduchý a ještě těžší jsou překážky, které musí překonat v průběhu pobytu na našem území. Ukrajinské menšině je mnohdy přiřazována role nejpodřadnějších pracovníků, kteří přebírají práci českým občanům.

Na základě těchto stereotypních odpovědí bylo provedeno dotazníkové šetření, které mělo zhodnotit současný postoj českých občanů vůči Ukrajincům a naopak. Na základě vyhodnocení dotazníkového průzkumu je možné v závěru navrhnout případná opatření, která by pomohla zlepšit vztahy mezi Čechy a Ukrajinci.

ZÁVĚR

V současné době v České republice žije 10 528 477 obyvatel, z čehož 439 152 jsou cizinci, tj. 4,15 % ze všech obyvatel žijících na území České republiky. Nejpočetnější skupinou národnostních menšin žijících na našem území jsou Slováci, Ukrajinci, Bělorusové, Rusové a Vietnamci. U těchto národnostních menšin jsou každoročně zaznamenávány největší nárůsty nově příchozích migrantů.

Ukrajinská národnostní menšina tvoří v České republice jednu z nejpočetnějších národnostních menšin. Od roku 1994 do roku 2013 na území České republiky, v roce 1994 na území České republiky bylo hlášeno 104 343 cizinců, z čehož se k ukrajinské národnostní menšině hlásilo 14 230 obyvatel, tj. 0,14 % ze všech obyvatel České republiky. Na konci roku 2013 bylo v České republice 439 152 cizinců a Ukrajinci tvořili 1,00 %, tedy 105 138 obyvatel ze všech obyvatel České republiky. Jak je patrné, mezi rokem 1994 a rokem 2013, se počet Ukrajinců pobývajících na našem území zvýšil o 90 908 obyvatel tj. nárůst o 7,49 %. Při takovéto tendenci by se dalo očekávat, že počet ukrajinských cizinců bude do následujících let, narůstat.

Ukrajinská národnostní menšina na území České republiky potažmo Československé republiky objevovala již od roku 1921. Tudiž by se dalo očekávat, že čeští a ukrajinští občané jsou již ve vzájemné symbióze. Čeští občané po roce 1968 získali xenofobní náhled vůči všemu ruskému. I přes dvacetileté období klidu do současných let tyto xenofobní předsudky v mnoha českých občanech přetrvávají a dají se jen těžko odstranit.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 201 respondentů z České republiky a 197 respondentů z Ukrajiny. Celkem bylo dotazováno 398 respondentů, z čehož dotazník vyplnilo 226 mužů, tj. 56,78 % (165 mužů z Ukrajiny, tj. 73,01 % a 61 mužů z České republiky, tj. 26,99 %) z celkově zúčastněných respondentů, ve věku 16 až 77 let a 172 žen, tj. 43,21 % (32 žen z Ukrajiny, tj. 18,61 % a 140 žen z České republiky, tj. 81,39 %) z celkově zúčastněných respondentů, ve věku od 16 až do 66 let.

Dotazovaní respondenti, kteří odpovídali v dotazníkovém šetření, přiznávají, že čeští občané mají stále velký strach z velkého přílivu cizinců na naše území. Toto tvrzení potvrdilo 68 % dotazovaných a dodávají, že česká společnost vůči cizincům zaujímá spíše negativní či neutrální postoj, ve kterém nejsou sami čeští občané ochotni pomáhat zkoumané ukrajinské menšině (70 % dotazovaných). 74 % dotazovaných dále odpovědělo, že se vztahy mezi ukrajinskou a českou národností musí, nebo spíše by měly, zlepšovat. Mimo xenofobního nahlížení, vidí čeští občané problém také v tom, že ukrajinské národnostní menšině je stále přiřazována role nejpodřadnějších pracovníků. V tomto ohledu s tvrzením, že Ukrajinci přebírají práci českým občanům, nesouhlasilo 63 % dotazovaných respondentů. Zbylých 37 % dotazovaných respondentů s tvrzením souhlasí. Sami respondenti pak zhodnotili, že čeští občané nejsou ochotni vykonávat stejně podřadnou práci jako ukrajinští cizinci (76 % respondentů). Nedostatečné počty

pracovníků na stavbách čeští občané suplovat nebudou, proto je v tomto případě nahrazují ukrajinští migranti, kteří přijíždějí do České republiky za prací a z důvodu zlepšení své ekonomické situace.

Teprve po vzájemném poznání a toleranci je možné odbourat všechny bariéry bránící plné integraci cizinců. Vytváření multikulturního prostředí v České republice pak umožní všem národům pochopit vzájemnou situaci. Prostřednictvím kulturních akcí, festivalů či vydávání informativních brožur pomůže českým občanům pochopit kulturu, jazyk a náboženství největších minoritních skupin cizinců. Stejně podpůrné akce by měly být vysílány i směrem vůči všem minoritním skupinám. Pokud cizinci pochopí českou kulturu, jazyk i pravidla nastavená v České republice, budou se pak snáze do české společnosti plně integrovat. V případě, že obě dvě národnosti, jak ta česká, tak i ta ukrajinská, budou mít mezi sebou bariéry bránící ke vzájemnému poznání a pochopení, nebude pak možné oběma skupinám pomoci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. ŠÍŠKOVÁ, Tatjana, ed. *Výchova k toleranci a proti rasismu: Multikulturní výchova v praxi*. Vyd. 2. Praha : Portál, 2008, 280 s. ISBN 978-80-7367-182-2.
2. DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. 207 s. ISBN 978-807-4190-391.
3. PAVLÍKOVÁ, Eva, SLÁDEK, Karel. *Sociální situace a religiozita ukrajinských migrantů v ČR*. Červený Kostelec : Pavel Mervart, 2009. 120 s. ISBN 978-808-6818-955.
4. PELCOVÁ, Naděžda. *Multikulturalismus a multikulturní výchova*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2009. 226 s. ISBN 978-80-7290-392-4.
5. UKRAJINSKÁ INICIATIVA V ČESKÉ REPUBLICE: *Diaspora v ČR* [online]. 2014 [cit. 2014-08-21]. Dostupné z www: <<http://www.ukrajinci.cz/cs/diaspora-cr/>>.